

Юрій ДУТЧАК,

orcid.org/0000-0003-0537-2316

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) *yrdutchak@ukr.net*

Олег КВАСНИЦЯ,

orcid.org/0000-0003-2478-915X

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) *oleg.kvasnitsa@ukr.net*

КРЕАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, ЯКА ФОРМУЄТЬСЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проведено дослідження з метою визначення сутності та змістової характеристики креативно-діяльнісного компонента професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти.

Встановлено, що креативно-діяльнісний компонент професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, детермінований наявністю вмінь та навичок (гностичні, діагностично-прогностичні, інформаційно-конструктивні, комунікативні, організаційно-методичні, технологічно-рефлексивні) ефективної педагогічної діяльності, як у закладах вищої освіти, так і в закладах загальної середньої освіти.

Креативно-діяльнісному компоненту професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, відповідає процесуально-операційний критерій сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури.

Як показники процесуально-операційного критерію були виділені: професійні вміння та навички стосовно виконання обов'язків викладача фізичного виховання закладу вищої освіти чи вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти; уміння та навички планування й організації фізкультурно-спортивної роботи в закладі освіти; уміння та навички творчого використання форм, методів, засобів і технологій фізичного виховання.

Охарактеризовано ставлення вчителів фізичної культури до важливості професійних умінь і навичок для успішної професійної діяльності. Акцентовано увагу на необхідності спрямування зусиль (перегляд змісту освітньої програми, внесення необхідних коректив у практичну підготовку, налагодження тісної співпраці з роботодавцями) на розвиток професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм.

Ключові слова: *креативно-діяльнісний компонент, професійна компетентність, майбутні магістри середньої освіти з фізичної культури, заклади вищої освіти, процесуально-операційний критерій, сформованість професійної компетентності, показники, рівні.*

Yurii DUTCHAK,

orcid.org/0000-0003-0537-2316

Candidate of Science in Physical Education and Sport, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport
Khmelnyskyi National University
(Khmelnyskyi, Ukraine) *yrdutchak@ukr.net*

Oleg KVASNYTSYA,

orcid.org/0000-0003-2478-915X

Candidate of Science in Physical Education and Sport,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport
Khmelnyskyi National University
(Khmelnyskyi, Ukraine) *oleg.kvasnitsa@ukr.net*

CREATIVE AND ACTIVITY COMPONENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE SECONDARY EDUCATION MASTERS IN PHYSICAL CULTURE, WHICH IS FORMED IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The aim of the article is to define the essence and content characteristics of creative and activity component of professional competence of future secondary education masters in physical education, which is formed in higher educational establishments.

It has been revealed that creative and activity component of professional activity component of professional training of future secondary education masters in physical education determined by the availability of skills (gnostic, diagnostic and prognostic, informational and constructive, organization and methodological, technological and reflexive) in efficient pedagogical activity in both higher educational establishments and secondary educational establishments.

Procedural and operational criterion of the level of formation of competence of future secondary education masters in physical culture conforms to creative and activity component of professional training of future secondary education masters in physical education, which is formed in higher educational establishments.

The following indices of procedural and operative criterion have been pointed out: professional skills related to acting as a teacher of physical education in higher or secondary educational establishments; skills in planning and organization of physical and sports work in educational establishments; skills in creative application of forms, methods, means, and technologies of physical education.

Attitude of physical education teachers to the importance of professional skills for successful professional activity has been described. Attention has been paid to the necessity of channeling efforts (revision of curricula content, correction of practical training, establishment of close cooperation with stakeholders) in development of professional competence of future secondary education masters in physical culture by procedural and operational criterion.

Key words: *creative and activity component, professional competence, future secondary education masters in physical culture, higher educational establishments, procedural and operational criterion, level of formation of professional competence, indices, levels.*

Постановка проблеми. У сучасному інформаційно-комунікативному суспільстві істотно підвищені вимоги до якості професійної підготовки фахівців усіх галузей та сфер національної економіки України. В умовах реформування системи освіти компетентнісний підхід виступає одним із найперспективніших у педагогічній науці. Він становить такий зміст освіти, який не зводиться до знань-орієнтаційного компонента, а передбачає опанування досвіду вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей.

Взаємозв'язок між якістю вищої освіти та професійною компетентністю педагогічного працівника відображено в Законі України «Про вищу освіту» (2017 р.) де, зокрема, зазначено, що «якість вищої освіти – це сукупність якостей особистості з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісні орієнтації, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства».

Отже, однією з головних проблем сьогодення є побудова такої системи навчання, що забезпечуватиме підготовку компетентних фахівців, які спроможні якісно виконувати професійні обов'язки в інформаційному суспільстві.

Аналіз досліджень. Провідною ознакою компетентності є діяльнісний характер узагальнених умінь у поєднанні із системою необхідних загальних, психолого-педагогічних і фахових знань, що виявляються в умінні особистості робити вибір, керуючись особистісними якостями й адекватно оцінюючи конкретну ситуацію у професійній діяльності та повсякденному житті в умовах постійно змінюваного світу.

Питання формування професійної компетентності досліджували як закордонні, так і вітчизняні науковці. Так, за твердженням G. Cheetham і G. Chivers, модель професійної компетентності передбачає наявність п'яти компонентів, як-от: когнітивні компетенції (знання, розуміння та досвід), функціональні (навички), особистісні (знає, як себе поводити), етичні (особистісні та професійні цінності), метакомпетенції (здатність опановувати невпевненість і адекватно реагувати на критику) (Cheetham, Chivers, 1996: 23). Науковці M. Žvan і B. Lešnik виділяють вісім основних компетентностей спортивних педагогів: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; компетентності з математики, природничих наук і техніки; інформаційна компетентність; уміння вчитися; соціальні та грома-

дзянські компетентності; інноваційність та підприємливість; обізнаність та самовираження (Žvan, Lešnik, 2014: 28). До основних компонентів професійно-педагогічної компетентності В. Пелагейченко відносить: спеціальну, методичну, психолого-педагогічну, диференціально-психологічну, аутопсихологічну компетентності (Пелагейченко, 2009: 56). Професійна компетентність майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту, як вважають А. Сватєв і Л. Безкоровайна, передбачає соціальний, особистісний та індивідуальний компоненти, а також володіння соціально-особистісними та загальнонауковими знаннями (Сватєв, 2009: 112). Погоджуємося із твердженням дослідниці Л. Карпової, що професійну компетентність необхідно розглядати у процесуальному аспекті, адже вона виявляється через діяльність і має діалектичний характер (Карпова, 2004: 6).

Метою статті є розкриття сутності креативно-діяльнісного компонента професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, визначення критеріїв, показників сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури і характеристика її рівнів.

Виклад основного матеріалу. Ураховуючи теоретичні розробки вчених і власний досвід викладацької діяльності, нами у структурі професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, виокремлено мотиваційні гносеологічний, креативно-діяльнісний і особистісний компоненти.

Стартовими настановами у структуруванні професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури було те, що кожний компонент у сукупності характеризує певну властивість, здатність або здібність особистості, що опосередковано чи безпосередньо визначає ефективність реалізації професійних функцій педагогічного працівника.

Креативно-діяльнісний компонент професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, зумовлюється наявністю вмінь і навичок ефективної педагогічної діяльності як у закладах вищої освіти, так і в закладах загальної середньої освіти.

Н. Гатеж зазначає, що «креативно-діяльнісний компонент охоплює сукупність умінь і навичок студентів щодо нестандартного вирішення педагогічних завдань; проектування власних та грамотне застосування існуючих технологій вихо-

вання; чітко спланованого та попередньо змодельованого здійснення педагогічних дій; володіння навичками творчого мислення; володіння способами та прийомами використання новітніх педагогічних технологій» (Гатеж, 2018: 16).

З метою кращого розуміння сутності креативно-діяльнісного компонента професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, вважаємо за доцільне схарактеризувати вміння та навички.

Уміння, як вважає І. Малафіїк, засновані «на знаннях, здатності людини виконувати ту або іншу діяльність. Уміння неможливі без знань і формуються лише на їх основі» (Малафіїк, 2015: 327).

Формування вмінь, як вважає С. Гончаренко, «проходить кілька стадій: спочатку – ознайомлення з умінням, усвідомлення його смислу, потім – початкове оволодіння ним та самостійне й дедалі точніше виконання практичних завдань» (Гончаренко, 2000: 338).

Аналіз літературних джерел дозволив констатувати, що для формування різноманітних умінь у тих, хто навчається, вони повинні бути долучені до діяльності з порівняння, розпізнавання, розрізнення, виявлення різниці і подібності, класифікації, аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, категоризації об'єктів, протиставлення, створення, проектування, запам'ятовування, перенесення, уяви, відтворення, прикладання, обслідування, орієнтування, виявлення відмінності та подібності, побудови здогадок, впізнавання, реконструкції та перетворення, відтворення в пам'яті, перегрупування, відновлення, розчленування, об'єднання, виділення, віднесення невідомого до відомого тощо.

Навички, на думку С. Пальчевського, – «це сформовані шляхом частого повторення дії, яким властивий високий ступінь освоєння і відсутність поелементної свідомої регуляції» (Пальчевський, 2007: 371). Науковець усі навички поділяє на: перцептивні, інтелектуальні та рухові. Перцептивні – автоматизовані чуттєві відображення властивостей і характеристик добре знайомого, неодноразово сприйнятого раніше предмета. Інтелектуальні – автоматизовані прийоми, способи розв'язання відомого раніше завдання. Рухові – звичні автоматизовані впливи на зовнішній об'єкт із допомогою рухів із метою його перетворення. Зважаючи на особливості майбутньої професійної діяльності майбутнього магістра середньої освіти з фізичної культури, особливу значущість мають рухові навички.

На підставі вимог до посадових обов'язків викладачів із фізичного виховання закладу вищої освіти, учителів фізкультури закладу загальної середньої освіти схарактеризовано вміння та навички майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, які вони повинні опанувати для ефективної професійної діяльності (табл. 1).

Для дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів

середньої освіти з фізичної культури нами було опитано 59 учителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти м. Києва, Тернопільської та Хмельницької областей.

Опитування вчителів фізичної культури про те, наскільки відповідає їхнім вимогам рівень професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, що проходять (проходили) педагогічну практику в закладі

Таблиця 1

Характеристика вмінь та навичок майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури

Гностичні вміння та навички	Використання у професійній діяльності науково-теоретичних і методичних рекомендацій; навчання вмінням проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; уміння стимулювати розвиток пізнавальних інтересів і духовних потреб тих, хто навчається; уміння аналізувати й опрацювати навчальні програми, документи і науково-методичну літературу з даної проблеми; уміння використовувати науково-теоретичні та методичні рекомендації з питань, що виникають під час проведення занять із фізичного виховання.
Діагностично-прогностичні вміння та навички	Аналіз власного досвіду фізкультурної та спортивної діяльності, навчальних програм і документів; пошук оптимальних варіантів досягнення результатів у професійній діяльності; уміння пізнати й об'єктивно оцінити педагогічні ситуації і процеси; уміння здійснювати аналіз і оцінку процесів, явищ і результатів професійної діяльності; активне використання в педагогічній діяльності різних форм роботи; творче застосування отриманих знань, умінь і навичок під час організації та проведення фізкультурно-спортивної діяльності в закладі освіти.
Інформаційно-конструктивні вміння та навички	Відбір засобів фізкультурної та спортивної діяльності; опрацювання науково-методичного матеріалу з метою його адаптації до закономірностей практичної діяльності; залучення тих, хто навчається, до самостійних занять фізичними вправами; забезпечення інтеграції фізичного виховання і спортивної діяльності; підбір та використання у професійній діяльності традиційних народних ігор, зокрема для організації та проведення фізкультурно-оздоровчої роботи; складання планів-конспектів (положень) фізкультурно-спортивних заходів, ведення облікової документації, грамотне складання комплексів фізичних вправ з урахуванням рівня фізичної підготовленості, фізичного розвитку, стану здоров'я, віку тощо; дотримання гігієнічних вимог проведення різних форм фізкультурно-спортивної роботи; використання відповідних форм організації занять фізичними вправами, які сприяють зміцненню здоров'я, повноцінному фізичному розвитку, формуванню правильної поведінки тих, хто навчається, формуванню та вдосконаленню їхніх умінь і навичок.
Комунікативні вміння та навички	Передбачення конфліктних ситуацій і запобігання таким; надання допомоги у виконанні даних студентам (учням) доручень; уміння встановлювати педагогічно доцільні взаємини зі студентами (учнями), їхніми батьками, колегами; вибір форми спілкування з особами, що навчаються; регулювання міжколективних і внутрішньоколективних стосунків; уміння дозувати навантаження під час проведення позаурочних занять фізичними вправами; досконале володіння методом показу під час виконання фізичних вправ; надання якісної долікарської допомоги особам, що займаються фізичними вправами.
Організаційно-методичні вміння та навички	Організація власної діяльності та поведінки; організація різних фізкультурно-спортивних заходів у режимі навчального дня і під час позакласної роботи; організація поведінки та діяльності тих, хто навчається; організація пропаганди фізкультурно-спортивної діяльності; уміння організувати діяльність учасників як на тренувальних заняттях, так і під час змагань; уміння правильно вибирати своє місце у спортивному залі, щоб контролювати навчально-тренувальний процес і діяльність кожного учасника; уміння організувати спортивний колектив і керувати ним; підбір навчального матеріалу, організація і проведення різноманітних заходів у режимі дня з урахуванням специфічних особливостей умов закладів освіти.
Технологічно-рефлексивні вміння та навички	Уміння пояснювати й переносити знання в інші сфери культури, наукові дисципліни, практику; уміння формувати рухові навички, використовуючи різноманітні методи навчання з огляду на індивідуальні можливості тих, хто навчається; уміння розвивати фізичні якості, урахувавши логіку використовуваних методів, послідовність засвоєння, позитивний перенос, оздоровчу значущість специфічного навантаження; уміння формувати здатності організації й керування фізичним самовдосконаленням; уміння формувати мотиваційно-ціннісні орієнтації (інтереси, настанови, переконання, потреби); уміння створювати умови для реалізації фізкультурних і спортивних інтересів; корекція власної діяльності у процесі проведення фізкультурно-спортивних заходів.

загальної середньої освіти, показало, що 45,55% респондентів зазначили, що вважають, що відповідає, 38,55% – частково відповідає, 5,67% – не відповідає, 10,23% – не визначились (рис. 1).

Також цікаво було дізнатися думку вчителів фізичної культури про те, чи відповідає їхнім вимогам рівень практичної підготовленості майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, що проходять (проходили) педагогічну практику в закладі загальної середньої освіти. Отримано такі результати: 31,69% респондентів вважають, що відповідає, 26,54% – частково відповідає, 27,62% – не відповідає, 14,15% – не визначились (рис. 2).

Уважаємо, що зазначені відповіді респондентів дозволяють зробити висновок про доцільність внесення змін і корегування існуючої системи професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури.

Отже, креативно-діяльнісний компонент професійної компетентності майбутнього магістра середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, зумовлюється системою гностичних, діагностично-прогностичних,

інформаційно-конструктивних, комунікативних, організаційно-методичних, технологічно-рефлексивних умінь та навичок, які забезпечать ефективну майбутню професійну діяльність у закладах освіти.

Показники процесуально-операційного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури подано на рис. 3.

Було визначено три рівні сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм.

Високий рівень сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм характеризується яскраво вираженими професійними вміннями та навичками стосовно виконання обов'язків викладача фізичного виховання закладу вищої освіти та вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти; ґрунтовними вміннями та навичками планування й організації фізкультурно-спортивної роботи в закладі освіти; безпомилковими

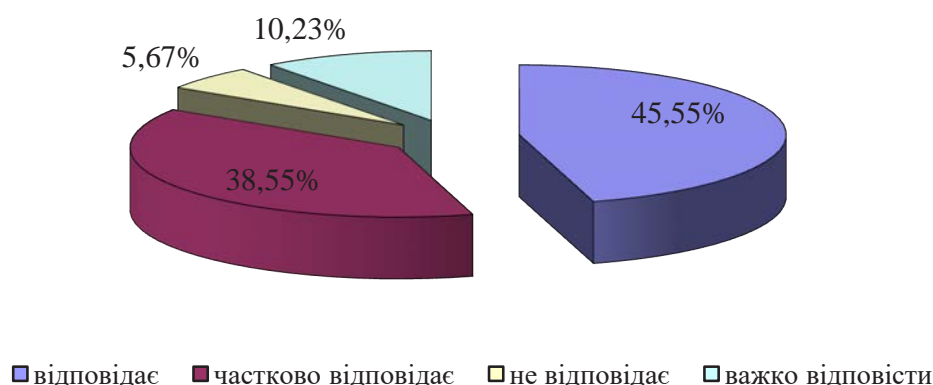

Рис. 1. Відповіді вчителів фізичної культури щодо відповідності їхнім вимогам рівня професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, %

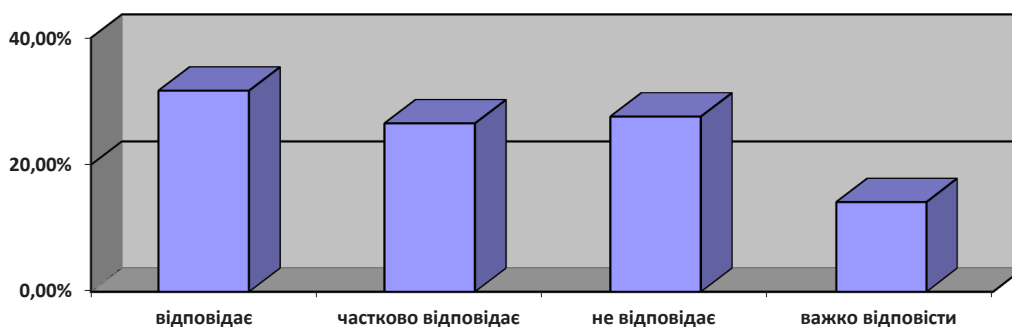

Рис. 2. Відповіді вчителів фізичної культури щодо відповідності їхнім вимогам рівня практичної підготовленості майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури, %

Рис. 3. Показники процесуально-операційного критерію

вміннями та навичками творчого використання форм, методів, засобів і технологій фізичного виховання; помітними навичками позитивного сприйняття нововведень і змін у педагогічній діяльності.

Середній рівень сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм характеризується посередніми професійними вміннями та навичками стосовно виконання обов'язків викладача фізичного виховання закладу вищої освіти чи вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти; уміннями та навичками планування й організації фізкультурно-спортивної роботи в закладі освіти; наявністю незначних помилок у творчому використанні форм, методів, засобів і технологій фізичного виховання; навичками позитивного сприйняття нововведень та змін у педагогічній діяльності.

Низький рівень сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм характеризується фрагментарними професійними вміннями та навичками щодо виконання обов'язків викладача фізичного виховання закладу вищої освіти чи вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти; дискретними вміннями та навичками планування й організації фізкультурно-спортивної роботи в закладі освіти; наявністю грубих помилок у використанні форм, методів, засобів і технологій фізичного виховання; відсутністю навичок позитивного сприйняття нововведень і змін у педагогічній діяльності.

Висновки. Креативно-діяльнісний компонент професійної компетентності майбутнього магістра

середньої освіти з фізичної культури, яка формується в закладах вищої освіти, зумовлюється системою гностичних, діагностично-прогностичних, інформаційно-конструктивних, комунікативних, організаційно-методичних, технологічно-рефлексивних умінь та навичок, які забезпечать ефективну майбутню професійну діяльність у закладах освіти.

Показниками процесуально-операційного критерію є: професійні вміння та навички стосовно виконання обов'язків викладача фізичного виховання закладу вищої освіти чи вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти; уміння та навички планування й організації фізкультурно-спортивної роботи в закладі освіти; уміння та навички творчого використання форм, методів, засобів і технологій фізичного виховання; навички позитивного сприйняття нововведень і змін у педагогічній діяльності.

Охарактеризовано ставлення вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти до важливості професійних умінь та навичок для успішної професійної діяльності. Акцентовано увагу на необхідності спрямування зусиль (перегляду змісту освітньої програми, внесення необхідних коректив у практичну підготовку, налагодження тісної співпраці з роботодавцями) на розвиток професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури за процесуально-операційним критерієм.

Перспективи подальших досліджень передбачають формування діагностичного інструментарію для визначення рівнів процесуально-операційного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гатеж Н. Професійні вміння у структурі креативно-діялісного компоненту готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. № VI (65). Is. 155. С.15–18.
2. Гончаренко С. Професійна освіта : словник. Київ : Вища школа. 2000. 380 с.
3. Карпова Л. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків. 2004. 19 с.
4. Картава Ю. Обґрунтування критеріїв, показників та рівнів розвитку професійної компетентності вчителів-філологів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 4 (30). С. 191–198.
5. Малафій І. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник для студентів. Київ : Слово. 2015. 630 с.
6. Пальчевський С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Каравелла, 2007. 576 с.
7. Пелагейченко В. Ключові компоненти компетентності вчителя. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2009. № 2. С. 55–60.
8. Сватъев А., Безкоровайна Л. Теоретические аспекты подготовки будущих специалистов физического воспитания и спорта к профессиональной деятельности в высших учебных заведениях. *Вісник Запорізького національного університету*. 2009. № 1. С. 108–113.
9. Cheetham G., Chivers G. Towards a Holistic Model of Professional Competence. *Journal of European Industrial Training*. 1996. Vol. 20 (5). P. 20–30.
10. Žvan M., Lešnik B. Competencies for Teachers of Physical and Health Education. *Research in Physical Education, Sport and Health*. 2014. Vol. 3. № 1. P. 27–32.

REFERENCES

1. Hatezh N. (2018). Profesiyni vminnya u strukturi kreatyvno-diyalnisnoho komponentu hotovnosti maybutnikh uchyteliv obrazotvorchogo mystetsva do vykhovanny aestetychnoyi kultury uchniv [Professional skills in the structure of creative and activity component of preparedness of future teachers of visual arts to cultivation of students' aesthetic culture]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. VI (65). Issue : 155. P. 15–18 [in Ukrainian]
2. Honcharenko S. (2000). Profesiina osvita : slovnyk [Professional education : dictionary]. Kyiv : Vyshcha shkola, 380 p. [in Ukrainian].
3. Karpova L. (2014). Formuvannya profesiinoi kompetentnosti vchytelia zahalnoosvitnoi shkoly [Formation of professional competence of teachers in secondary schools]. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv : KhDPU im. H.S. Skovorody. 19 p. [in Ukrainian].
4. Kartava Yu. (2013). Obrgruntuvannya kryteriiv, pokaznykiv ta rivniv rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv-filolohiv [Substantiation of criteria, indices, and levels of development of professional competence of linguistics teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovation technologies*. № 4 (30). P. 191–198. [in Ukrainian]
5. Malafii I. (2015) Dydaktyka novitnoi shkoly : navch. posibnyk dlia studentiv [New school didactics] : textbook. Kyiv : Slovo. 630 p. [in Ukrainian].
6. Palchevskiy S. (2007). Pedagogika [Pedagogy] : textbook. Kyiv : Karavella, 576 p. [in Ukrainian].
7. Pelaheichenko V. (2009). Kliuchovi komponenty kompetentnosti vchytelia [Key components of a teacher's competence]. *Vidkrytyi urok: rozrobky, tekhnolohii, dosvid – Demonstration lesson: developments, technologies, experience*. № 2. P. 55–60 [in Ukrainian].
8. Svatyev A., Bezkorovaynaya L. (2009). Teoreticheskie aspekty podgotovki budushhikh spetsialistov fizicheskogo vospitaniya i sporta k professional'noj deyatel'nosti v vy'sshikh uchebny'kh zavedeniyakh [Theoretical aspects of training of future specialists in physical education and sport for professional activity in higher educational establishments]. *Zaporizhya National University journal*. №1. P. 108–113 [in Russian].
9. Cheetham G., Chivers G. Towards a Holistic Model of Professional Competence. *Journal of European Industrial Training*. 1996. Vol. 20 (5). P. 20–30 [in English].
10. Žvan M., Lešnik B. Competencies for Teachers of Physical and Health Education. *Research in Physical Education, Sport and Health*. 2014. Vol. 3. № 1. P. 27–32 [in English].